

Извјештаји о бојевима

Д. КЛЕЗНА, 28. септембра. — У сриједу у јутро десно крило приморског одреда наступило је од Клезне пут мјеста Катрколе, виси Владимира и Шоса, па их након малог отпора заузело, као и друга мјеста до близу Селите и Горице. Осим тога оборене су двије куле низамске преко Бојане и посада је из њих побјегла. У томе боју било је пет рањених. Центар, пред којим су се налазиле најјаче природне препоне и једна караула, у 11 часова атакиран је, те, чим је топовска палба отпочела противу карауле, из ње је посада побјегла.

Послије тога пјешадија је наступила противу положаја Расовина и Липовине, који се сматрају веома јаки, па се упутила на врх Сврзигаћа. Отпор је свуда био мали и брзо одбијен, па је центрум наступио без икаква застакљивања. Узрок овако малом отпору и брзом посидењању овако јаких позиција има се приписати много ранијем и неочекиваном ударцу, који је дошао турским позицијама иза леђа. Ово је наступање извршено без наших губитака. Лијево крило овог одреда наступило је уз десну обалу Скадарског Језера до на врх Пет Убала и Крајином до сеоца Цјла. Ту је био јак отпор. Непријатељ се налазио у тврдим позицијама, али је ускоро морао напустити положаје и повући се с великим губитцима. Овај је ударца био испред Пет Убала, врло важне позиције, која је иза овога одмах пала, а лијево крило завладало је главним висовима између Врха и Језера, па тако све до домаћаја топовске палбе с Тарабоша. Ту су се зауставили према раније изданој наредби. У четвртак је било рекогносцирање према Горици и Тарабошу. При томе рекогносцирању, које је извршено у близини Тарабоша, наша војска имала је два рањена. Чине се потребне припреме за даље наступање.

ПОДГОРИЦА, 28. септембра. — Њ. В. Краљ са Њ. Кр. Височанствима Престолонашљедником, Књазом Мирком, Књазом Петром и осталом пратњом јутрос рано били су у Доњој Зети на позицији, одакле су посматрали гађање јако утврђеног турског Враћа, за чим су морали бити употребљени далекобојни топови. Нашљедник и Књаз Петар лично су вршили надзор и руководили гађањем. Погодци наше артиљерије били су поуздани. По подне је утврђење Враћа разрушено, те се посада повукла у шанчеве. Наша пјешадија примакла се за јурини. Мрак је прекинуо бој. Утврђење Рогаме покрај Дечића заузето је по подне, послије жестоког боја. Наша војска показала је том приликом чуда од храбрости. Турци се свуда упорно бране. По повратку са бојног поља, на којем су Нашљедник и Књаз Петар остали до самог мрака, Краљ и Књаз Мирко посјетили су рањенике у војном стану, којих је број приличан. Краљ је одио од постеље до постеље и код сваког рањеника се задржавао, соколећи их и захваљујући им на принесеним жртвама за отаџбину. Призори су били дирљиви. Тешко рањена Краљ је целивао у чело, а исто тако и двојицу од њих који су у болници издахнули. Мало се ко од присутних могао уздржати од силног узбуђења. На пољани пред болницом, Књаз Мирко је срио једног рањеника којега су носили војници, те је одмијенио

војнике у првом реду и сам на својим раменима истога одио у болницу. Многбројни присутни народ клицао је и захваљивао. Пред Војним Станом налазила се повећа маса Малисора који су одушевљено поздрављали Господара. У Зети је јутрос иза батерија Краљ срио батаљоне граховски и опутно-рудински, те је био дирљив Његов састанак са војницима, који су Му бурно клицали. Краљ се распитивао о њиховом држању, храбрио их је и препоручивао им да се чувају, јер је њихов живот драгоцен. Рекао им је уз то, да би сва турска утврђења брзо пала у наше руке, али да Му је жао излагати сувише животе Црногораца, с тога нека претходно, макар се и мало више чекало, топ врши своју дужност. Црна Гора, рече Краљ, има довољно средстава, па за то не треба жалити материјал, али треба штедјети живот војника за одсудне нападе. Војници бијаху потресени Краљевим очинским ријечима и весела крока одлазаху на своје позиције, увјерени да Краљ за све њих мисли, за све њих осјећа, као за своју најмилију дјецу. Краљ непрестано прима телеграфске поздраве са свијех страна свијета. Сви ти поздравни пуни су дивљења за витешку Црну Гору, и уважења за јунаштво њених синова.

Књегиница Ксенија неуморно врши дужност милосрђа међу рањенима у болници.

БИЈЕЛО ПОЉЕ, 29. септембра. — Јучер се црногорски барјак залепршао на војном стану у Бијелом Пољу у 4 сата по подне. Варош је заузета на овај начин: Прекрјуче, 27. овог мјесеца, све су позиције заузете, осим оне на Оброво, која је с десне стране обале Лима. Редовна турска војска послије битке утекла је пут Сјенице. Ноћу између 27. и 28. овога мјесеца дошли су били код генерала Вукотића син Мехмеда Аскова, (бивши наш перјаник), и два Србина и донијели му писмо са потписом петнајест бјелополских првака, у коме су молили да се на варош не пуца, већ да ће град предати, само да им се одреди мјесто гдје ће их генерал Вукотић примити. Он им је одговорио да ће их чекати у Крушево, које је удаљено десет минути од Бијелог Поља, те је послао бригадира Драгишу Меденицу са командиром Пејановићем, и једним одјељењем војске, како би Бјелополци могли слободно код њега доћи, али чим су се речени изасланици помолили на домак Крушева, осута је на њих ватра са свих страна, па чак и из топа са Оброва. Генерал Вукотић, је похитао на лице мјеста, али за читав један сат није ништа предузимао, рачунајући да би Бјелополци изашли него да им не дозвољава турска војска. Пошто се нико до тада није појавио, упутио је батаљоне: доњоморачки и колашински са три чете дробњачког батаљона и два топа да прегаве Лим и Оброво освоје. Са усклицима: Живио Господар, упутили су се ти соколони преко Лима, те није било војника коме није вода хватала до паса, али при самом прелазу на другу страну дочекани су од турских плотуна са свих висова. Наши војници, који не бјеху још пријешли Лим, одговорише такође палбом, а у исто вријеме почели су пуцати наши топови, који су у брзо ућуткали турску палбу. Иза тога су наши војници на јурини заузели Оброво и били су у три сата по подне на њему. Остала одјељења под командом бригадира Хаџића и коман-

дирѝ: Меденице, Матановића и Вујисића, вјешто су се примицали вароши и на 4 сата послѝе подне извршили су јуриш, којом приликом имали смо с наше стране два мртва и десет рањених. С обзиром на то, да је ово први улазак у турску варош, генерал Вукотић и сви команданти чинили су све могуће да што прије спријече све репресалије од стране војске и успјели су. Од оних Бјелопољаца пак, који се бјеху потписали на писмо упућено генералу Вукотићу, неки су умакли из Бијелог Поља и то прваци, као Омир Кучевић и др. Генерал Вукотић поручио им је да се сваки до сјутра у подне поврати, иначе да ће им се све имање заплијенити. У Бијелом Пољу постављени су: за обласног управитеља г. Мило Дожић; за команданта војног округа ком. Вујисић; за председника суда Сава Анђелић, а за шефа полиције поручик Ђилас. Телеграфска станица истог дана у вече отворена је. С наше стране било је два мртва и 14 рањених, а од стране Турака било је много мртвих и рањених, међу којима и два официра, који су рањени пренесени у болницу. До сада је у обадвије наше бригаде, са припадајућим одјељењима, погинуло у све 23 војника и један официр, и то храбри Лакић Крговић из пољског батаљона, а ранило се 82 војника и три официра.

БИЈЕЛО ПОЉЕ, 29. септембра (у вече). — Као што је јављено, наша војска заузела јучер Бијело Поље без отпора. Данас иза подна је генерал Вукотић обишао цијелу варош, која је доста лијепа и велика. По казивању у истој има од 6 до 7 хиљада становника, а по величини је као стара варош у Подгорици. У православној цркви одржано је молелствије за здравље, срећу и дуг живот Њ. Величанства Краља Господара и узвишеног Му Краљевског Дома, као и за напредак Његове храбре војске.

ДОЊА КЛЕЗНА, 29. септембра (у вече). — Јуче пред саму ноћ заподјела се била борба између наших извидница и турских предњих одјељења испод широчких врхова на мјесту т. зв. Таф Боботит. У тој борби придобила су у помоћ задња одјељења тако, да се на нашем лијевој крилу развио жестоки бој. С турске стране учествовали су у том боју три батаљона низама. Послије јаког окршаја наше су трупе сузбиле непријатеља нанијевши му тешке губитке. По причању једног заробљеника Турци су имали око 300 мртвих и рањених. Иза тога Турци су се повукли на километар даљине од ранијих својих позиција. С наше стране има око 100 мртвих и рањених, ушљед тога што је турска артиљерија гађала сприједом и слеђа нашу војску, као и са два турска монитора, који плоче по језеру. Десно крило нашег одреда срушило је турску караулу „Луанцу“, која се налази преко Бојане, те је посада из исте побјегла. Иза тога наше трупе пријешле су Бојану и, удружене са устаницима малисорским, потјерале непријатеља. Остале пак позиције нашега центра задржане су и даље, те се чине припреме за нова наступања.

ПРЕНЂАНИ, 29. септембра. — У 4 сата данас послѝе подне пала је и пошљедња кула на Крулицама више Пренђана, у којој је изгорело до 45 људи и један митраљез и неколико их заробљено. Изгледа, да ће бити мањи отпор при наступању Пљевљима. Турци бјеже без обзира.

ЖАБЉАК, 29. септембра — Сјеверно одјељење под командом М. Божовића, почело је 26. овог мјесеца у сриједу прелазити Тару и послѝе упорне борбе заузета је била кула на Орашцу, гдје су наши одржали сјајну побједу и исту око 5 сати запалили. Исте ноћи заузета је на јуриш и караула на Лисцу, гдје су наши заробили 10 аскера, 100

чадора и муницију. У четвртак, 27. о. м., су рано отпочеле борбе, које су се продужавале до ноћи. Тога дана била је заузета и кула на Изјаловици. У петак, 28. ов. м., биле су очајне борбе између нашег лијевог крила и непријатеља. Са наше стране било је рањених и убијених до 10 људи, а Турака преко стотине. У суботу, 29. ов. м., отпочета је жестока борба око Шејтан куле и Катабуна и послѝе шест часова борбе наша је војска исте заузела око 12 часова. При заузимању је пало преко десет наши а њихових 84. На бојном пољу без рањених наши су заузели око 200 шатора, великих и малих, такође доста муниције, пушака и таина. Овај час пала је караула на Штрбини. Војска наша је чила и храбра. Изгледа да ће наша војска скоро преко Косенице ка Маочу.

Пад Шипчаника

Пао је и Шипчаник. Послије двосатног бомбардовања исти се предао без иједне жртве са наше стране. У њему је било око шест табора војске и велика количина ратног материјала са неколико топова. Командант Шипчаника са официрима поднио је на ржаничком мосту акт о предаји. Заробљеници биће одведени у Ниншић.

Јутрос су Зећани иза кратке борбе заузели утврђење Врањ. У Тузи је постављена наша управа.

Одзив штампе

— Шта пишу листови на страни —

Рат, који води Црна Гора с Турском, у свој српској, словенској и већем дијелом стране штампе, прати се великом симпатијом. О томе сви листови пишу нарочите чланке и доносе опширне извјештаје са ратног поља. Да би и наши читаоци видјели како се о томе пише, то ћемо се често освртати на писање листова на страни.

Пред слободом или смрти!

„Дубровник“ доноси под горњим насловом овај чланак:

Прошло је четири године преко три пунца деценија, када је великодушна Европа часно обећала сигурност живота и развијања хришћанских народа у европској Турској. Од берлинског конгреса 1878. године на до дана данашњега није прошао ни један дан ни један тренут болног вапаја. У турским провинцијама хришћанска крв била је увијек свјежа и молила милост, да се бар изврше обећања оних који су се наметли за заштитнике и спаситеље. Али рајина суза није имала родитеља. Јер док је случајна погибија неколико рибара имала да изведе оружани сукоб између двије најјаче силе на свијету, док се је из трговачких послова долазио до готово ратног сукоба између европских држава, док се је из амбиције и згодног развоја прилика долазио до разних анексија, без обзира на међународно право, докле се је са највиших и најпрозванијих мјеста препуштало без и најмање грижње савјести, да се на Балкану незаштићено лије хришћанска крв на цајварварски начин. Крокодилове сузе у неким приликама биле су само изражај прорачунане комбинације за евентуалности што их будућност у себи крије, а лажна и неостварљива обећања била су увијек парирани ударац да се осигура вријеме за јачу и сигурнију политику освајања.

Лажна и циничка тобожња готовост и морална помоћ Европе једној раји, а нашој рођеној браћи у Турској, била је увијек основана на егоницистичким и освајачким комбинацијама колико политичким толико господарственим. И прођоше

давно три деценија варања, обмањивања, изигравања и експлоативања угњетене раје и њених слободних суплеменика. Вријеме одтоликог доба било је и сувише велико да задржи у мирноћи осјећај пун раздражености, освете и самообране слободних и потлачених; искушења и разочарања била су и сувише јака да и једне и друге не дозове дужности крви, вјере и осјећаја, да се од никога не смију и не могу добру надати, ако се сами не припреме да добро за себе крвљу откупе. И док егонизам Европе није допуштао да уради за хришћане на Балкану оно што је пред 34 године онако свечано обећала, докле су сами балкански народи неуморно радили да извојште под цијену своје крви оно чим их је лажна Европа кроз толико деценија варања и обмањивала. Лажна формула status quo, која је кроз цијело ово вријеме служила као база тобожњег мира за најниже варање и препреденост европској дипломатији међу собом а за никакво јамство једној нашој браћи на Балкану, као да већ прилази крају, те изгледа да ће брзо изгубити сву ону вриједност и снагу, на којој је европска дипломатија знала да се међу собом надмудрују ради својих освајачких и егоницистичких тежња. Status quo! Мир! тај јаки и одлучни поклик Европе губи и своју снагу и своју вриједност, јер је одмах у почетку био основан а и сада још једнако остаје поклик лажи, пријеваре и убијања малених. И сада, када је убијање најгоре врсте, смицање и касапљење најодвратнијег начина, из потока невине крви наше неослобођене браће имало снаге да затре сваку и најмању препону између братских балканских слободних држава, и да их сложи и изведе на бојно поље пред слободу или смрт, хумана се Европа опет и у том моменту испољава са својим прорачунаним, егоницистичким и циничким императивним покликком: Status quo! и Мир! Али биједни и патнички живот наше по крви и језику браће на Балкану, који је на сврху имао ту снагу да сједини све против зајадничком крвнику и душманину, довео је слободне балканске државе у положај, у којем нити имају времена, нити могу а и

не смију да расмишљају, да ли стара, отрцана и лажљива формула Европе искаче и у овом моменту доста као искрени *момент* балканским државама или остаје и надаље као лажна и пријеварна основа за међусобно надмудривање европске дипломатије. Повратка више нема.

Три деценија мука и питања дало је и Србији и Бугарској довољно времена да се толико спреме, колико је довољно да саме и уз цијену своје крви ослобођавају од турског јарма своју браћу, да на сврху сврше оно хумано дјело, које Европа није била у стању да проведе од берлинског конгреса и ако је то цијелом цивилизованом свијету онако свечано обећала. Оно што није била када Европа да испуни, данас испуња вапај освете невинне крви, која је била толико снажна да сједини и оне који су се до јучер као најгори крвници гледали, и чији се антагонизам тако вјешто употребљавао од једног дијела Европе. Док је један дио европске дипломатије знао да згодно за своје себичне рачуне, подржава нерасположење између влада на чак и дворова балканских слободних држава, дотле су увиђавни државници били доста свјесни да разумију одакле им готова пропаст долази, те су вјешто и патриотски знали да издрже и игру „пријатеља“ и да се приправе за готовост: кад извјесни куцне час! И данас изазвани и силом прилика и више неодољивим временом, видимо на путу: пред слободу или смрт, јаку Бугарску у загрљају са подмлађеном, јаком и потпуно спремној Србијом а уз бок им је јуначка Црна Гора, увијек спремна да крв лије за крст часни и слободу златну. Са њима у коло нашла се и Грчка да дијели судбину, јер и њу једнако кобан удес бије као и остале њене друге.

Балкан балканским народима! То је водила стотина хиљада одличних бораца, који се већ налазе спремни на граници, да сви као један полете у крв и ослободе своју браћу. И нема више те снаге која би их могла са тог пута и крвава и хумана да натраг врати. Ни доскочице препреде европске дипломатије ни њено превијање, неће више бити у стању да крене силу с пута, на који је доведена осјећајем чисте дужности ослобођења угњетених.

Европа данас стоји пред једним готовим фактом. На границама слободних балканских држава већ су потпуно спремне и размјештене војске, а стотине хиљада ратника један и исти осјећај спаја их у једну целину, врло јаку и одлучну да извојевају слободу или смрт. Одушевљење, спрема и начин, како се је ово све брзо и тачно извело данас задивљује и изненађује Европу, која је, рачунајући на досадашњу неслогу балканских држава, много подцијењивала њихову снагу. Али ово кратко вријеме од самих неколико дана, показало је Европи, да се је ова у своме рачуну преварила, и сада свако може да види, како се је та иста Европа пред готовим фактом подоста укрутила и помало се повлачи од свог досадањег диктаторства. Балканске државе не иду у рат за то јер их на то натјерује и гони јача сила оних који су, чинећи ратне планове, народ силом стјерали у војничку дисциплину. Њих је дигла на ноге и сјединила бујница народног осјећаја, гдје народ ратује као војска, а војска као народ. И ту се не измиче пред никаквом силом.

И напакон дошло је вријеме, када невинна крв потлачена раје, која је Европи кроз ово дуго вријеме била тако јевтина и без икакве цијене,

види пред собом свог спаситеља у својој браћи, своје крви, имена и језика.

Док наши поштовани читаоци буду читали ово неколико редака, можда ће већ на Балкану да тунђи топ и грчке ситна пушка, навијештајућ потлаченим рујну зору ослобођења тешког јарма свог силног господара и безосјећајног протектората „цивилизоване“ Европе.

Не треба бити исте крви, језика и имена, не треба крвног братског осјећаја, довољно је имати срца и душе па да свако, ко у себи има мало искреног људског осјећаја, зажели балканским државама успјех у оружју и брзо ослобођење потлачених.

Са оним стотинама хиљада ратујемо и ми у духу, пуни наде да ћемо брзо дочекати рујну зору пуну крви али и слободе.

Држање Србије

— Једна значајна мјеродавна изјава —

„Самоуправа“, орган радикалне странке и владе у Србији, доноси овај карактеристичан чланак:

Нота, коју су дипломатски представници Русије и Аустро-Угарске у Београду предали шефу српске Владе, показује одлучну и категоричку жељу великих Сила, да се отклоне ратни сукоби на Балкану. Та жеља, као резултат хуманих осјећања великих Сила, са свим је легитимна, и са те стране, не може јој се учинити никакав приговор.

Па ипак, с обзиром на реалности, које владају данас на Балкану, обећање које иде уз ту жељу: да се договоре о реформама, којима сеима повратити очајни положај хришћана у европским вилајетима Турске, — не даје велика јемства за остварење тежње великих Сила за одржањем мира на Балкану. Јер у погледу једнога тако компликованог питања као што је питање о реформама, којима има да се побољша очајно стање хришћана у Турској, могу наступити међу великим силама и разлижења и, у томе случају, питање о потребним реформама било би компромитовано, било да се реформе усвоје у сувише уском, и за саму ствар недовољном оквиру, било да, по томе неслагању, питање о реформама буде са свим скинуто с дневног реда. Сама та неодреденост обећања о реформама, у ноти великих Сила, дакле, са свим је довољна да изазове песимистичка вјеровање код балканских народа и држава, и да доведе у питање резултат, који се очекује од поменуте ноте великих Сила.

Осим тога, бојати се, да с обзиром на темпо, којим се у овај мах развијају догађаји на Балкану, поменута нота великих Сила није дошла одвећ касно. Прије десет или петнајест дана, она је, уз нешто јаче гаранције о реформама, и с обзиром на готовост балканских држава, да своје држање лојално прилагођавају према хуманим тежњама великих Сила, — готово поуздано могла рачунати на успјех. Данас, послје извршене мобилизације по балканским државама; послје концентracије војне снаге (за које је дала повода сама Турска); послје ступања у оружану акцију једнога од чланова балканскога споразума, Црне Горе; послје унишених тешких жртава у циљу вођења рата, — врло је тешко очекивати жељене резултате од дипломатске ноте поменутих двију великих Сила, и то је одиста за жаљење.

При свем том, ми се поуздано надамо, да ће оправдане тежње балканских хришћанских држава за побољшањем очајнога стања њихових сународника у Турској наћи праведне оцјене, како пред Судом културнога свијета, тако и пред

Судом великих јевропских Сила, чак и у случају, да жеље за одржањем мира на Балкану, исказане у поменутој ноти Русије и Аустро-Угарске, не могу бити остварене. Културни свијет цијениће сву оправданост тежња балканских народа, као што ће и дипломате образоване Јевропе цијенити неодољивост прилика, које ријешење балканскога питања упућују на расправу оружјем. У искреном увјерењу, да су, у току деценија, исцрпље све мјере и урадиле све што су могле за мирно расправљање питања о побољшању судбине својих сународника у Турској, балканске државе не могу бити криве ако ствари на Балкану пођу нежељеним правцем по неприступачности Турске да изађе на сусрет животним потребама својих хришћанских поданика, и по њеној немоћи да одговара својим основним државним дужностима.

Вијести са стране

— Телеграми Беч. Кор.-Биро-а —

Москва, 27. септембра. — Данас је уписано 30 хиљада добровољаца.

Цариград, 27. септембра. — Енглески посланик биће примљен сутра од султана у аудијенцију. Руско посланство предало је порти вербалну ноту, којом протестује против задржавања грчкијех бродова у Дарданелима и Босфору и забране проласка онијема који се налазе у Црном Мору. Слични кораци учињени су већ и од неких других посланстава. Бугарска легација интервенирала је код порте због забране одласка бугарских поданика.

Беч, 27. септембра. — Мјесна Корисподенија јавља, да су гласови као да је нарочита бугарска мисија стигла у Беч ради набавке пушака за војску, потпуно неосновани.

Петроград, 27. септембра. — Сазвонов се повратио овамо.

Цариград, 27. септембра. — Владда је одлучила да се отклоне све мине у Дарданелима, да би се ослободио пролаз турске флоте за Архипелаг. Овлашћени транспортни труп отпочели су тек данас. Осим друге регименте артиљерије, а не прве, кренула је још једна регимента коњице, која је дошла из Смирне. Један репортер „Тавина“, и неки чланови комитета заговорени су као потстрекачи ђака за отпор против трупа.

Атина, 27. септембра. — Краљ је стигао у 9¹/₂ часова у вече. Многобројни одушевљен народ и сва патриотска друштва очекивали су долазак суверена. Сви министри и чланови дипломатског кора били су на станици. Народ је клицао краљу, рату и Грчкој. Народ је слиједио краљевску ираћују све до двора, гдје се краљ појавио на прозору и дужим говором захвално на манифестацијама.

Према званичном саопштењу, турска влада ослободиће задржане грчке бродове.

Софија, 28. септембра. — Гешов је изјавио дописницима листова, да министарски савет у својој јучерашњој сједници није донио још никакву одлуку. Измјена мишљења са кабинетима у Атини и Београду слиједи и даље. Наравно, пошто је Црна Гора отпочела непријатељства, нема више што рећи, а мир се може очувати у посљедњем часу. Услед гласова да је Грчка већ отпочела непријатељства, Гешов је изјавио да је увјерен, да објава рата од стране Грчке неће слиједити данас.

Софија, 28. септембра. — До сада није још постигнут потпуни споразум о садржају ноте, која се

има упутити као одговор балканских држава на кораке аустро-руске. Држи се да ће одговор бити дат тек сутра. Обавијештени кругови увјеравају, да ће одговор садржавати између осталих захтјева и аутономију администрације за све вилајете у европској Турској, као и заједничку контролу Велесила и балканских држава. Захтјеви ће бити у исто вријеме саопштени Порти посебном нотом, послије чега ће кроз неколико дана бити истој упућен ултиматум.

Цариград, 28. септембра. — Заједничка нота Велесила говори, да су посланици истијех позвати од својих влада, да извијесте порту, да пет Велесила примају к знању намјере које је влада турска јавно објавила о увођењу реформама у духу члана 23. берлинског уговора, а на основу закона од 1880 године. Реформе које се односе на администрацију европске Турске и предложене мјере, осигуравају остварење истих у интересу становништва, пошто је утапачено да те реформе неће донијети повреду интегритета земљишта отоманске царевине. У другом телеграфском тексту ноте Велесила постоји један став, у коме се каже да ће Велесиле расправљати одмах са портом о реформама.

Париз, 28. септембра. — Листовима јављају из Тулона, да су француске крстарице: „Леон“, „Гамбета“, „Виктор Иго“ и „Жил Ферри“ примиле наредбу да буду у приправности за евентуални одлазак у грчке и турске воде, ради заштите француских интереса на Истоку.

Биоград, 28. септембра. — Краљ ће кренути у суботу за Ниш. Принчеви Арсен и Алексије стигли су овамо.

Лондон, 28. септембра. — „Рајтеру“ јављају из Цариграда, да се данас развило жестоко препуцавање код Тимока и Клисуре, у близи граници турско-бугарске.

Беч, 28. септембра. — Ванредни војнички кредити, који су поднесени делегацијама на одобрење, предвиђају укупно 178 милиона круна, од којих 125 милиона за ратни материјал и утврђења, а 53 милиона за морину, подијељени у три године. За 1912 годину затражено је 81 милион, од којих 41 за ратни материјал, потребне мјере за погранична утврђења и развитак војних аероплана; 13 милиона за градњу два дунавска монитора, двије стражарске лађе и шест торпедњака, које ће замијенити досадашње, — двије подвојне лађе и др., а 27 милиона за снабдијевање онијех бродова који су у градњи.

Петроград, 29. септем. — „Вјесник“ објављује да су гласови, пронесени на страним берзама о мобилизацији доњских козака, потпуно неосновани. „Вјеснику“ јављају из Цариграда, да су на посредовање руског представника, турске власти дозволиле да грчки параброди заустављени код Цариграда, који су под руском заставом, отпутују из луке.

Биоград, 29. септембра. — Скупштина је сазвана за 1. октобра у редовно засиједање.

Атина, 29. септембра. — Јуче је у 11 сати пред подне одржана сједница министарског савета, под предсједништвом Краљевим.

Цариград, 29. септембра. — Увјеравају, да ће нота Велесила бити дефинитивно расправљена сутра у министарском сајету. Министар иностраних дјела изјавио је уредницима јерменских листова, да су Турској потребни сви људи до четрдесете године старости, а и они преко тих година биће мобилизирани. Израда која је синоћ објављена, наређује мобилизацију флоте.

Цариград, 29. септембра. — Према саопштењима надлежних кругова, мобилизација Турске врши се у реду и много брже но што се мислило. Велики дио трупа које стижу из Анадолије упућен је у Родосто, а један дио у Сан Стефано. — Одавде су до сада отпутовале друга и трећа дивизија, а прва се налази у Албанији гдје ће бити више регуларних трупа. Држи се, да ће кроз једну седмицу Турци моћи располагати на граници код Једрена са 160 хиљада људи. У неким обавијештеним круговима држи се, да ће порта усвојити ноту Велесила, са извјесним резервама. — Представници балканских држава још немају инструкција односно предаје меморандума порти.

Биоград, 29. септембра. — Увјеравају, да ће принц Арсен бити именован командантом коњичке дивизије, а Краљевић Ђорђе командантом осамнаесте пјешачке регименте.

Москва, 29. септембра. — „Вјесник“ јавља да је „Црвени Крст“ организовао један покретни лазарет са двије стотине кревета, који ће се упутити у Србију.

Цариград, 29. септембра. — Листови доносе да се до сад уписало у министарство војно 2.000 добровољаца — 600 арбанаских добровољаца крећу данас на црногорску границу.

Солун, 29. септембра. — Према вијестима са бугарске границе, и јучерашњи дан прошао је мирно. — Јављају из Тузи о жестокој битци између турских и црногорских трупа. Према једној верзији, турске трупе одбиле су све нападе црногорске.

Софија, 29. септембра. — Вијести о успјесима Црногораца произвеле су свуда најпријатнији утисак. Извршене војничке операције Црне Горе иду у интерес њеног повећања.

Цариград, 30. септембра. — Социјалисте турске и румунске објављују апел на балканске народе против рата. — „Игдам“ дознаје да су добровољачке арбанаске трупе успјеле да ослободе Беране. — Посланици великих сила поновили су кораке за ослобођење грчких бродова, али успркос томе до сад није ни један параброд са грчком заставом ослобођен.

Софија, 30. септембра. — Објављен је указ о помиловању свих војних бјегунаца, који ће бити повраћени у своје регименте или уврштени у добровољачке трупе. Министар финансија одобрио је да се пуге у саобраћај српске банкноте са једнаким курсом као бугарски сребрни новац.

Биоград, 30. септембра. — Одговор српске владе на аустро-руски корак биће предан могуће тек у понедјељак. У компетентним круговима каже се да су узрок закашњењу техничке потешкоће које спрјечавају измјену мишљења телеграфским путем између Биограда и Софије.

Атина, 30. септембра. — Престолнашљедник Дијадок, праћен од пресумптивног престолнашљедника

и генерал-штаба, кренуо је јуче у 8 сати из јутра да предузме команду над војском у Тесалији, те и ако је било рано, велика маса народа акламирала је бурно краља и принчеве. Сви принчеви и принцезе испратили су Дијадока.

Уши, 30. септембра. — Преговори талијанско-турски о миру нијесу још до сад закључени, али се настављају. Са талијанске стране показују велики песимизам, а са турске некоји оптимизам. Рок за закључење мира истиче вечерас, али је исти продужен до сриједи у вече.

— Петроградског „Вјесника“ —

Петроград, 28. септембра. — Црвени Крст спрема да пошаље у Црну Гору два одјелјења, свако са педесет кревета. Особље појединог одјелјења састоји се од два љекара, осам милосрдних сестара и десет санитетских помоћника. Једно одјелјење креће из Харкова, а друго из Петрограда.

Цариград, 30. септембра. — Оптимизам политичких кругова обраћа се у песимизам. С погледом на одговор Бугарске на ноту Велесила, на берзи је завладала паника. Одлазак представника балканских држава очекује се скоро.

Рим, 30. септембра. — Могућност прекида преговора о миру поздрављена је радосно у народу. Министар иностраних дјела упутио је у Уши нарочитог курира да од стране владе саопшта делегатима, да прекину преговоре. Поводом тога Решид-беј се повратио у Уши носећи најшира пуномоћија, те се држи да је овлашћен да потпише изражене услове мира, али све то зависи од кабинета у Риму.

Беч, 30. септембра. — Војни министар Ауфенберг изјавио је комисији у аустријским делегацијама да су тражени кредити одређени не за рат, већ за развике у војсци који су раније били предвиђени.

Атина, 30. септембра. — Престолнашљедник, праћен од свог генералног штаба, кренуо је за Тесалију.

Владивосток, 30. септембра. — Седамдесет Црногораца крећу сјутра на бојиште.

Дневник

Рањеници. Јучер је преведен у овлашћу болницу повећи број наших рањеника, који су 28. септембра, пред вече, на домаку Тарабоша, нападнути били од турске војске унакрсном ватром, баш онда кад су покушавали да изврше јуриш. Има их тешко и лако рањених. Појединци причају да су их Турци намамили тиме, што су истакнули бијеле заставе, у знак предаје, као на Дечићу, па осули за тим на њих пушчану и топовску паљбу. Нашим командантима нека је то поука за у будуће, да Турцима не вјерују, јер се они служе свакојаким средствима. Потребно је, пак, да наши официри и војници слушају строге наредбе својих главних команда, не упуштајући се самовољно у нападе и јурише, јер је сваки њихов живот драгоцјен за одсудне битке.

Од уредништва. Наш лист ће од сада, за вријеме трајања рата, излазити редовно трипут недељно: *понедјељником, сриједом и петком* у мјесто сриједом и суботом. Уз то ће, по потреби, имати и ванредна издања.

Стара пјесма. „Sarajevski List“, службени лист владе у Босни и Херцеговини јавља: „Земаљска влада за Босну и Херцеговину одузела је поштански деби за Босну и Херцеговину периодичном спису, који излази на Цетињу под именом „Цетињски Вјесник“.

Стара пјесма! И прије, за вријеме анексије Босне и Херцеговине, „Цетињском Вјеснику“ је био забрањен улазак прво у Босну и Херцеговину, па потом у цијелу аустро-угарску монархију, па ето и сад за вријеме рата.

И то му је неко знаменије!

Руски Црвени Крст. Руски лист „Слово“ јавља: 18. септембра била је сједница мобилизационог комитета главне управе Црвеног Крста под предсједништвом А. И. Гучкова. Ријешено је: један одред од 200 постела и три по 50 постела да се пошаљу у Бугарску, исто толико у Србију, а у Црну Гору одред од 50 постела. У велики санаторни одред долази: 5 љекара, 16 милосрдних сестара и 35 болничара; у мали одред два љекара, 6 сестара и 10 болничара.

Страни дописници. Сасвију страна свијета у нашу земљу стижу дописници страних листова. Има међу њима и врло угледних и првих свјетских листова. Нарочито има већи број енглеских дописника.

Данас прије подне страни кореспонденти, предвођени домаћим новинарима, обишли су и разгледали рањенике, који су у знатном броју смјештени у државној болници и Војном Стану на Цетињу.

Наше женскиње. Велики број женских на Цетињу, међу њима и угледне наше даме, ставиле су се на расположење како нашем санитету, тако и Црвеном Крсту. Једне су размјештене у болници а друге у Војном Стану да његују и превијају рањенике. Неке су послале у унутрашњост по нарочитом распореду, а неке су опредјељене да раде у Женској Радничкој Школи.

Наши на страни. Још на сам глас мобилизације наше војске сви наши, који се налазе на страни, потекли су одмах у домовину. Нема дана а да не стигне велика група љака, студената, радника и других, који се, и ако нијесу војни обвезници, стављају влади на расположење и распоређују се на све стране.

Најновији телеграми

— Од нашег нарочитог дописника —
Андрејевица, 1. октобра. — Наши су јуче поново заузели Гребен и Виситор без пједне жртве и отели Турцима 2 митраљеа и товар муниције натоварен на коњу. Овдје су синоћ стигли 56 заробљеника са кула Пепића, Горње Аржнице, Брезовице и Новшића, које су наши

ономадне, 29., заробили су два брдска топа. Беране опкољено нашом војском са сваке стране. Кула на Јасиковцу (утврђењу беранском) сва уништена од наше артиљерије. Јутрос се чује јака топовска паљба на страни Берана и Плава. Чује се, да колоне сердара Вукотића марширају из Бијелог Поља пут Берана.

— Бечки Кор.-Биро —

Софија, 30. септембра. — Бугарска Агенција доноси, да ће влада вечерас саопштити одговор на корак аустро-руски, а у исто вријеме упутиће ноту и Турској.

Биоград, 1. октобра. — Српска влада предала је синоћ аусто-угарском посланику Угрону одговор на аустро-руски корак, као и једну копију српске ноте, у којој су порти стављене до знања жеље српске владе. Те жеље нијесу у форми ултиматума, али прелазе опсег реформа, предвиђених чланом 23. берлинског уговора.

Софија, 1. октобра. — Одговор бугарске владе на корак аустро-руски предан је синоћ представницима поменутих велесила, а у исто вријеме упућен је један текст и у Цариград. Као што увјеравају у надлежним круговима, одговор ће бити достојанствен, али ће садржавати захтјеве односно вилајета у европској Турској, који ће се од стране Турске можда сматрати као искључени.

Атина, 1. октобра. — Синоћ у 8 сати предана је нота грчке владе олд. турском посланству.

Солун, 1. октобра. — Према приватним вијестима из Гуменце, једна бугарска чета састављена од двије стотине људи сударила се са жандармима и турским трупама у околини Јенице и Вардара. Бугари су бацили бомбе против трупа, и многе куће у селу Ксива запалили.

ОГЛАСИ

Овим бројем настаје пошљедње тромјесечје и сад је најзгодније да се на наш лист претплате и они, који га до сад нијесу примали.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Под притиском тешке туге и жалости која нас задеси изненада губитком нашег најкад неспрежаљеног сина, односно мужа, оца и брата

† Петра Дрецуна

механичара,

који напрасно умрије 24. овог мјесца, на Пјочин Целинској, у 36. години живота, те му судбина не испуни жарку жељу, да свој живот жртвује на бојном пољу за Краља и Отаџбину, куда се и упутио био.

Овим путем изјављујемо нашу топлу благодарност свима, ко нам ма којим путем изјави своје саучешће.

За највише ожаловљени:

оцац **Нико**; мајка **Маше**; супруга **Росе**, синови: **Божидар** и **Вељко**; шћер **Љубица**; брат **Барјактар Мило**; снаха **Велика** — са свом родбином. Р. 190. бр. 876. 1, 1

На „Цетињски Вјесник“ најбоље се претплатити код поште.

ЦЕНТРАЛА:
ТРЕБИЊЕ (Херцеговина)

ТРАВУНИЈА

ФИЛИЈАЛА:
ГРУЖ (Далмација)

трговачко, индустријско, отпремачко, комисионо и агентурно дионичарско друштво.

Велико складиште сваковрсног пилааног дрва: дасака, мурала, јеловог, пињевог, храстовог, буковог, сировог и куханог. Паркета букова и храстова.

греда тесаних сваке димензије, горивог дрва и енглешког каменог угљена.

из 1911. год.
П. н. бр. 39. 35—54

Све уз врло умјерене дневне цијене.

